

Förmedla en sann och balanserad människosyn

Det finns oftast två diken, och det sägs lite halvt på skämt att man bara befinner sig mitt på vägen när man är på väg över till det andra diket. När det gäller synen på människan är det ena diket att ha en alltför låg syn på henne och det andra diket är att ha en för hög. Du som arbetar med barn har en unik möjlighet – och ett stort ansvar – att förmedla en sund och balanserad, biblisk människosyn till barnen.

En alltför låg syn är den i både naturvetenskapliga och humanistiska sammanhang ”politiskt korrekta” synen på människan som ett djur bland andra. En primat som genom tillfälligheternas samspel med miljön råkat få ett mer avancerat centralt nervsystem än övriga djur. Det synsättet finns det ingen anledning att förstärka i din undervisning – den saken sköter media, det omgivande samhällets värderingar och skolan om.

Det andra diket är ingenting som samhället formellt ställer sig bakom, utan är mer ett uttryck för en livsstil som präglar vårt samhälle. Det är att människan anser sig kunna agera som herre över skapelsen för sina egna kortsiktiga syften. Att individualistiskt (läs: egoistiskt) präglade människor anser sig kunna sätta sig över andra människor, självsvåldigt strunta i överenskomna regler och lagar, och i hur den egna livsstilen påverkar miljö och relationer. Ett barn som blir utelämnat till att uppfostra sig själv löper överhängande risk att utvecklas i den riktningen – att tala på ett sätt och agera på ett annat. Vi har alla en släng av den sjukan, men om den ”behandlas” tidigt i livet kan den förhoppningsvis hållas i schack. Vänj den unge... (Ord 22:6).

FICKR

Människan är alltså vare sig enbart ett djur eller en cynisk härskare över skapelsen. Sanningen ligger någonstans mitt emellan, och det är det som är utmaningen för dig som arbetar med de yngsta – att arbeta mot den balansen i barnets liv.

Du bör därför lägga din kraft och ditt fokus på att:

1. Visa barnet på de avgörande skillnaderna mellan människor och djur
2. Förklara för barnet vilket ansvar detta för med sig
3. Gestalta detta i den dagliga verksamheten så att det inte stannar vid en intellektuell ”insikt”

HUR GÖR MAN DET DÅ?

1. Samtala med barnen och låt dem själva komma med exempel på skillnader mellan människor och djur. Listan blir säkert lång, men ”hjälp till” så att den listar saker som berör:

- a. att kunna tänka och resonera. Förmågan att kunna samtala om abstrakta saker, som vad som hände igår eller man ska göra till sommaren, att räkna och fördela och planera

- b.** de enorma skillnaderna i språklig förmåga. Jämför till exempel talgoxens tvåstaviga sång med vårt språk (talgoxen är ett av de intelligentaste djuren enligt orskning vid Lunds universitet – se not 1 s. 9).
- c.** den kreativa förmågan. Djur bygger saker som bon och fångstanordningar och kan använda enkla redskap och tekniker för att knäcka hårda skal. Men deras förmåga är huvudsakligen förprogrammerad i deras DNA. Människan, däremot, har en frihet och kapacitet i sitt skapande som är helt unik, och möjliggjord – men inte styrd – av hennes DNA.
- d.** musikalitet. Även om fåglarna kvittrar och hundarna ylar så är människans förmåga till och utövande av sång och musik av en helt annan dimension än andra varelsers.

Genom att betona och befästa de här sakerna hos barnen har du möjlighet att vaccinera dem mot villfarelsen att de "bara är djur", vilket de kommer att få höra många gånger under sin skoltid och framåt.

2. Berätta för barnen att den som är stark alltid har ett ansvar för den som är svag, den som är frisk för den som är sjuk, den som är rik för den som är fattig, och så vidare. Det gäller i relationen människor emellan, men även gentemot djuren, och i förlängningen i förhållande till miljön rent generellt.

Detta är principer som inte går att härleda från studier av naturen, men det betyder för den skull inte att de är onaturliga. Bara att de inte går att motivera utifrån evolutionsteorin – den gudlösa filosofi enligt vilken de bäst anpassade under eoner av tid förutsätts ha triumferat över de sämre lottade och på så vis skapat världens livsformer, inklusive oss själva.

Naturliga blir dessa först i ett bibliskt perspektiv där en god, oföränderlig Gud skapar en god värld med goda, eviga principer. En värld som sedan korrumpierats av ondskan och själviskheten, en värld där "djungelns lag" kommit att råda, men där mörkret skingras när människor söker Gud och Hans Rike.

Detta bekräftas varje gång vi gör väl mot andra, talar vänliga ord och talar sanning, för då reagerar vår kropp, som skapats till att göra det rätta (Ef 2:10), med att sända ut endorfiner som gör att vi mår bra och blir glada. Motsatsen sker när vi gör tvärtom, då mår vi dåligt och förlorar livsglädjen.

Det här är givetvis djupa teologisk/filosofiska tankegångar som man inte kan förvänta sig att barn ska kunna förstå, men det räcker att du gör det. Förmedla alltså helt enkelt till barnen:

- a.** den "starkares" ansvar gentemot de "svagare"
- b.** att man mår bra av att leva så, och
- c.** att detta beror på att Gud skapat oss sådana därför att det är i enlighet med Hans natur och vilja.

3. Hur gestaltar man då detta i den vardagliga verksamheten? Genom att uppmuntra när barnen gör och säger snälla saker till dig och till varandra. På det viset kan du förstärka barnets positiva känslor, till exempel genom att säga: "Visst kändes det bra i hjärtat när du gjorde så där/sade så där?!". Det är lätt att man blir fokuserad på att uppmärksamma och kommentera de negativa sakerna som händer i en barngrupp och tar de positiva sakerna som självklara. Att uppmuntra andra behöver man träna på, oavsett om man är barn eller ledare.

/Redaktionen